

שאלות הנוגע למלאכת הוצאה בשבת - שיעור 646

- I. לצאת לרשות הרבים במטפחת שנקרא SCARF סביב פניו ביום קר מאד ועוד דיני הוצאה
- (א) עיין בב"ח (ש"ח) שכתב דמותר לילך במטפחת היד (towel) לבית המרחץ כרוך על גופו כדי להסתפג אבל רק כשיתכסה בה ראשו ורובו דהוי ליה כאילו לכוש מלבוש אבל דרך חזרה אסור כי מי הוא זה השוטה ההולך עם בגד לח ומלוכלך סביב צוארו (שו"ת באר משה ג - ס"ו) אמנם דוקא במטפחת היד שאינו מלבוש ותפקידו רק ברחיצת הגוף צריך שיתכסה בה ראשו ורובו משא"כ scarf הוא בגד ממש לחימום הגוף ודרכו בכך מותר בלא ראשו ורובו
- (ב) עיין בשו"ת מהרש"ג (ג - מ"ח) שכתב דאם הדרך גם בחול לכרוך המטפחת סביב הצואר כשהולכין למקוה ואין נושאים אותו ביד מותר דאגב אורחא רוצה ליהנות בו שיגן עליו מעט מן הקור או חום אז יש להתיר לילך בו ואם לאו אסור ובנידן דידן ודאי מותר
- (ג) אמנם עיין בתשובת לבושי מרדכי (ד - קמ"ח) שכתב דאסור לצאת במטפחת יד כרוך על צוארו שידוע לכל שהוא רק הערמה כדי להוציא למקוה אמנם ב' scarf ידוע לכל שהוא לצורך חימום הגוף ביום קר
- (ד) אשה שיצאה לרשות הרבים בבגד של פריצות שעברה על הלאו של פריצות וגם בחוקותיהם לא תלכו עברה גם על איסור הוצאה בשבת וכן נראה משש"כ (י"ח - הערה 3) דהיוצא בשבת בבגד שעטנו חייב חטאת וכן הנועל מנעל של עור ביוהכ"פ ברה"ר וכן האיש שיצא בשמלת אשה חשיב כמשא וחייב
- (ה) סווינג (swing) שתלוי בחבל ומתנדנד הולך ושוב מותר לרכוב עליו בכרמלית עיין במג"א (רי"ש ש"ס) דדבר שנפל לאויר כרמלית ולא נח שרי דאיכא ג' קולות (c) בכרמלית (א) אויר כרמלית (ב) ואגודו בידו ועיין בשו"ע הרב (ש"ס - ד) דזה מותר לכתחלה והוא הדין בנ"ד שיש להתיר ועוד טעם להתיר דלא שייך איסור הוצאה בדבר המחובר וראיה מהט"ז (ש"ס - ג) וממ"ב (כ"ח) דמשמע שדלת שסוכבת על ציריה ויוצאת מרשות היחיד לרה"ר אין איסור בדבר דרק המפתח צריך להיזהר בו ה"ה בנ"ד וכן לענין כדור שקשורה ע"י חבל לקנה בקרקע דמותר לדחוף הכדור הלוך ושוב ואפשר גם ברה"ר (tether ball)
- (ו) מותר לצאת בנוצה תחובה בכוכעו דהוי תכשיטו (שש"כ י"ח - כ"ה)
- (ז) מותר לתחוב חוט פלעסטיק בתוך הקאלנער של כתנת וכדומה כדי שלא יתקמט ולצאת בזה בשבת דהוי משמש הבגד ובטל אצלו (אג"מ ח - ק"ז) וכן בתי אזנים מותר ובפרט ביום קר מאד
- (ח) בתי עינים שנפל מהם יד אחת אסור לצאת בהם ברה"ר משום דלמא יפול ויבוא לאתווי ד' אמות ואפשר דאסור לטלטלו משום דשמא יחזור היד ויתקע את היתד ואם נאבד או נשבר היד אינו מוקצה אמנם אם נפל מהם זכוכית אחת ונשברה אפשר דמותר לצאת בהם וגם מותר לצאת בהם כשהיד מחובר בחוט או משיחה או במחט הנסגר מערב שבת
- (ט) מותר לנשים לצאת במטלית המיוחדת על דדיה (nursing pads) כדי שיבלע בה חלב הנוטף (ש"ח - י"ג)
- (י) מותר לאשה לצאת במטלית המדובק למכנסיים התחתונה מערב שבת דע"י הדבק הוי כתפור שם (רמ"א ש"ח - כ"ז) ואולי אפילו בשבת מותר לדבקה (רמ"א ש"ח - ג) ואבאר
- (יא) חולה שצריך לישא עמו כיס כדי שהשתן יורד לתוכו נראה לי דעל הכיס אין איסור שלובש אותו דקשור לגופו שלא יטנף בשרו וגם בגדיו דמניעת הבזיון ג"כ שקול כמניעת צער הגוף וגם אין איסור משום הוצאת השתן המתאסף בכיסו אם בשעת יציאתו אין מי רגלים בו ודרך הלוכו הוי רק פסיק רישא דלא ניחא ליה במקום מצוה כגון לתפלה או ללימוד או אפשר ג"כ לטייל (תוס' סוכה ל"ג:) ואפילו אם יתאסף אפשר שלא יהיה כשיעור חיוב הוצאה ובפרט אם הוא במקום דאין רה"ר וגם אין חייבין אלא על דבר שכשר להצנע ומצניעין כמוהו ובכל אופן הוי מלאכה שאינה צריכה לגופה ואפשר נחשב כלאחר יד ובפרט אם זה בכרמלית ולכן נראה לי דמותר לצאת בה ועיין בספר הלכתא רבתי לשבת (דף ק"ח) שגם הוא סתם להתירא ואבאר

II. כובע שנפל ברוח (ברה"ר והוא עומד ברה"ר)

(א) תחת הקאר ואין תחת הקאר עד הקרקע ג"ט מכל צד דינו כלבוד מ"מ עיין בחזו"א (ס"ה - ס"ז) שכל שאין חלל עשרה הוא מקום פטור מה"ת ואפילו מחיצות הבית גבוה י"ט מרה"ר כיון שיש תקרה עליה הממעטת חללה מעשרה אמנם עיין בבה"ל (ש"ה - ט"ו ד"ה תוכו כרמלית) דבית שאין תוכו עשרה וקיריו משלימו לעשרה דאולי מה"ת רה"י הוא אלא דרבנן גזרו דליהוי כרמלית לחומרא שלא יטלטלו בו אלא בד"א ולכן לדעת המ"ב אינו צריך אור חלל עשרה רק מחיצות עשרה ולחזו"א צריך גם אור עשרה בתוך חלל המחיצות ולכן לחזו"א תחת הקאר לאו רה"י ולדעת המ"ב הוא רה"י מן התורה ואפילו במקום שתחתיו אין המחיצות עולה לעשרה (כמו the hood) מ"מ תחתיו אולי דינו כחורי רה"י ועיין בשער הציון (ש"ה - סק"ה) שהביא בשם הר"ח והר"ן דהטעם דבית שאין תוכו עשרה אינו רה"י משום שלא חזי לדירה וזה כחזו"א דהוה חסרון אור י"ט ובשם רש"י כתב שאינו רה"י משום חסרון המחיצות ועוד סניף להתיר משום דלא אמרינן לבוד להחמיר לעשותו רה"י (ד"מ תק"ז - ז) ועיין בשו"ת משנה הלכות (ח - ק"ע) שמתיר להוציא את הכובע ע"י נכרי או קטן או ע"י שינוי ודומה למי שהיתה חבילתו מונחת על כתיפו וקידש עליו היום דרך תחתיה (רס"ו - י"ח) וצ"ע

(ב) תחת הקאר גבוה ג"ט או יותר מהקרקע דאינו רה"י תחתיו עיין במג"א (רס"ו - סק"ז) דתחת העגלה מקורה כרמלית ולא רה"ר כיון שהוא מקורה ועיין בשו"ת ישועות מלכו (נ"ז ד"ה וחג) שתמה על המג"א דכיון דלא מבטל ליה לעגלה רק שעמדה על שעה ושתיים לא מסתבר כלל שיבטל הרה"ר ע"י כן אמנם בספר תולדות שמואל (מ"ה ל"ז סימן פ"ו אות ז) דמה שעושין לפני פתח החניות כמין תקרה (awning) מפתח החנות לתוך רה"ר פשוט דאין למקום שתחת התקרה דין רה"ר (שו"ת בצל החכמה ג - ז"ו - י"ג - ו"ד) ולכאורה נידן דידן תלוי במחלוקת זה ולכן אם עומד ברה"ר הוא רק ספק דרבנן ויש להקל במקום הפסד ועוד יש טעם להקל דיש להסתפק אי הקאר הוי ככלי ואין כרמלית בכלים ובטל לרה"ר א"כ תחת הקאר הוי רה"ר וי"א דאם אין כרמלית בכלים דינו כמקום פטור וא"כ מותר בכל אופן לקחת הכובע מתחת הקאר ובכל זה צריך שאלת חכם ומדדתי ומצאתי דמחיצות של רוב הקאר הם לבוד לקרקע על ג' צדדים

(ג) על הקאר במקום שאינו גבוה י"ט דינו ככרמלית או כרה"ר דיש אומרים דאין כרמלית בכלים ודין הכלי כרשות שעומד בו וזה ברה"ר אבל אם עומד בכרמלית בלאו הכי דינו ככרמלית ולא הוי אותו מקום שע"ג קאר כחורי רה"י כיון דנמוך יותר מג"ט ממקום שהוא גבוה י"ט אז אין דינו כחורי רה"י (עיין ש"ח - ב' וספר הלכתא רבתי לשבת דף ק"ח)

(ד) על הקאר במקום שגבוה י"ט לכאורה לא מועיל אם ירכין ראשו ע"ג הקאר וילבש אותו דצריך ראשו ורובו שכן משמע מהשו"ע (ש"ע - ה) דלא יעמוד אדם ברה"י ומוציא ראשו לרה"ר וישתה שם ועוד עצה אם אפשר יעלה ע"ג הקאר וילבש אותו ואולי יש עצה לטלטל הכובע למקום שחלק מן הכובע נשאר על הקאר ומקצתו כאור שהוא למעלה מעשרה טפחים ברה"ר שהוא מקום פטור ואח"כ ירכין ראשו אצלו ובשינוי ידו יתקן הכובע על ראשו ואולי במקום הפסד יש להתיר ועיין בחזו"א (ס"ח - סק"י-וי"ח) דאם הקאר מחיצה תלוי' שהוא רחוק ג' מהקרקע רק בתוך הקאר רה"י ולא על גביו ואולי משום במחיצה תלוי' לא אמרינן גוד אסיק מחיצות

III. מתגלגל בארץ עיין בשו"ת נפש חיה (סימן ה) דהנחה בלא עקירה אסור כגון שעשה עקירה מבעוד יום שנעשית העקירה בהיתר ואולי ג"כ בנידן דידן אסור לתפוס הכובע דהוי הנחה אמנם שאני הכא דעקירת הרוח לא חשיב עקירה כלל ולכן בהנחה לחוד שרי משא"כ עקירת היתר חשיב עקירה לגבי ההנחה ומשום הכי אסור לדעת הנפש חיה ולכן במקום הפסד יש להקל ומי שמחמיר על עצמו לעצור הכובע ברגלו תע"ב

IV. כובע שמתפשט להלך מראשו טפח אסור להניחו בראשו אפילו בבית (ש"ח - מ) והעולם סומכין על שיטת רש"י וסעייתו דס"ל שאין בכובע איסור אהל כלל שהוא דרך לבישה (מ"ב ש"ה - ק"ז) אמנם יש ליהדר שיהא מהודק על ראשו אם יוצא לרה"ר (אם לובש כובע קטן תחתיו) דהאי סתמא אינו מהודק וחישינן דאתו לאתויי ד' אמות ברה"ר אבל בזה"ז ודאי יש להקל כיון דלית לן רה"ר (כף החיים ש"ח - רמ"ז) אמנם בעירנו אית לן רה"ר ובמקום שאין דרך בני אדם לילך ברחוב בלא כובע שרי ומיהו אפשר מ"מ אסור משום לא פלוג (כף חיים ע"ט)